

Centrale voor kredieten aan particulieren: voor een betere beoordeling van de kredietwaardigheid van consumenten in 2024

C. Wauthier (juridisch medewerkster), november 2023

De Centrale voor kredieten aan particulieren¹ is een databank beheerd door de Nationale Bank van België. De databank is een instrument om overmatige schuldenlast bij particulieren te voorkomen. Ze wordt gebruikt om de kredietwaardigheid van consumenten te beoordelen.

De Centrale telt twee luiken:

- een '*positief luik*' waarin overeenkomsten voor consumentenkrediet² en hypothecair krediet³ worden geregistreerd;
- een '*negatief luik*' waarin alle betalingsachterstanden en wanbetalingen van deze kredieten worden geregistreerd.

Voor kredietverstrekkers een nieuwe lening toekennen, moeten ze deze databank raadplegen.⁴ Zo hebben ze een concreet beeld van de echte financiële situatie van de consument (uitstaande kredieten, eventuele wanbetaling(en), eventuele lopende collectieve schuldbemiddelingsprocedure).

Ze moeten het krediet weigeren als:

- de consument in de Centrale geregistreerd staat voor wanbetaling van een consumentenkrediet en/of een hypothecair krediet met een roerende bestemming;
 - voor een wanbetaling van meer dan 1000 euro zonder rechtvaardiging van zijn beslissing;
 - voor een wanbetaling van minder dan 1000 euro met rechtvaardiging van zijn beslissing;
- als ze van oordeel zijn dat de consument zijn financiële verplichtingen niet zal nakomen.

¹ De CKP bestaat sinds 2001 [zie [wet van 10 augustus 2001 tot regeling van de Centrale voor kredieten aan particulieren](#) en het [koninklijk besluit van 7 juli 2022 tot regeling van de Centrale voor kredieten aan particulieren](#)]. De [wet van 19 juli 2014 houdende invoeging van boek VII in het Wetboek van economisch recht](#) heeft ze in het Wetboek van economisch recht ingevoegd ([artikelen VII.148 tot VII.157 WER](#)). Ze wordt nu geregeld door het [koninklijk besluit van 23 maart 2017](#).

² Consumentenkrediet wordt gedefinieerd als krediet dat, ongeacht de benaming of de vorm, wordt verstrekt aan een consument en dat geen hypothecair krediet uitmaakt (artikel I.9, 54° WER). Er zijn 4 soorten: verkopen op afbetaling, leningen op afbetaling, financieringshuren en kredietopeningen. Het wordt geregeld door artikelen VII.64 tot en met VII.122 WER.

³ Hypothecair krediet wordt gedefinieerd als krediet dat zowel een hypothecair krediet met een roerende als een onroerende bestemming kan uitmaken (artikel I.9, 53/3° WER). Er zijn 3 categorieën: krediet met een onroerende bestemming gedekt door een hypotheek (het '*klassieke*' hypothecair krediet), krediet met een onroerende bestemming niet gedekt door een hypotheek en krediet met een roerende bestemming gedekt door een hypotheek. Het wordt geregeld door artikelen VII.123 tot en met VII.147/38 WER.

⁴ Artikel VII.149, §1 WER

Sinds 2004 beheert de Nationale Bank ook het '*Bestand van de niet-gereguleerde registraties*'. Dit bestand is niet hetzelfde als de Centrale. De gegevens worden erin geregistreerd op grond van een overeenkomst met de deelnemende kredietverstrekkers. Hier vindt u betalingsachterstanden van kredieten en financiële verplichtingen die niet tot het toepassingsgebied⁵ van de Centrale horen en die zijn aangegaan door natuurlijke personen voor privé- of zakelijke doeleinden. Alleen deelnemende kredietverstrekkers hebben toegang tot dit bestand.⁶

Om het onderzoek naar de kredietwaardigheid van consumenten te verbeteren, worden er wijzigingen aangebracht in het wettelijke kader van de Centrale. Deze zullen gefaseerd worden ingevoerd vanaf 1 januari 2024 om kredietverstrekkers in staat te stellen zich aan te passen aan de nieuwe centrale IT-toepassing.⁷ Hierna een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen met betrekking tot het toepassingsgebied van de Centrale.

De wijzigingen zijn een gevolg van:

- de [wet van 31 juli 2023 tot wijziging van de artikelen VII.2, VII.3, VII.100, VII.148, VII.150, VII.153 en VII.154 van het Wetboek van economisch recht \(BS 16 augustus 2023\)](#),
- het [koninklijk besluit van 24 september 2023 tot wijziging van het koninklijk besluit van 23 maart 2017 tot regeling van de Centrale voor kredieten aan particulieren \(BS 29 september 2023\)](#)

1. Consumentenkredieten en hypothecaire kredieten gesloten met een consument die niet in België woonde, werden uitgesloten van het toepassingsgebied.⁸ De wanbetalingen van deze kredieten werden in het '*Bestand van niet-gereguleerde registraties*' geregistreerd. Vanaf 2024 worden deze wanbetalingen in het '*negatieve luik*' van de Centrale opgenomen.⁹
2. Sommige bepalingen zijn niet van toepassing op geoorloofde debetstanden¹⁰ die binnen één maand moeten worden terugbetaald.¹¹ Vanaf 1 januari 2024:¹²
 - Worden wanbetalingen geregistreerd in het '*negatieve luik*' van de Centrale;
 - worden ze opgenomen in het '*positieve luik*' van de Centrale als het kredietbedrag hoger is dan 1250 euro.
3. Vanaf 2024 zal de Nationale Bank¹³ ongeoorloofde debetstanden¹⁴ op een betaalrekening die niet aan een kredietovereenkomst is gelinkt¹⁵ in het '*negatieve luik*' van de Centrale registreren.

⁵ Artikel VII.148 WER

⁶ Op 31 december 2022 waren er 105.208 personen (+ 1,9%) en 107.610 wanbetalingen (+ 1,3%) in het Bestand van niet-gereguleerde registraties opgenomen. Zie het [Jaarverslag 2002 van de Centrale voor kredieten aan particulieren](#), p. 61 tot 64.

⁷ Artikel 14 van de wet van 31 juli 2023

⁸ Artikel VII.2, §2 WER

⁹ Artikel 2 van de wet van 31 juli 2023

¹⁰ Een geoorloofde debetstand is een kredietopening waarbij een kredietgever een consument toestaat om over meer geld te beschikken dan het beschikbare saldo op de bijbehorende betaalrekening (artikel I.9, 51° WER).

¹¹ Artikel VII.3, §3, 2° WER

¹² Artikel 3 van de wet van 31 juli 2023

¹³ Artikel 5 van de wet van 31 juli 2023

¹⁴ Wat is het verschil tussen een geoorloofde debetstand en een overschrijding? Met een geoorloofde debetstand mag u onder nul gaan, terwijl een overschrijding een ongeoorloofde debetstand betreft.

¹⁵ Artikel VII.100 WER

4. Om de kredietwaardigheid van een consument te onderzoeken, heeft een kredietverstrekker momenteel toegang tot:¹⁶

- de Centrale voor kredieten aan particulieren,
- het *'Bestand van niet-gereguleerde registraties'*¹⁷,
- het Centraal bestand van berichten van beslag, delegatie, overdracht, collectieve schuldenregeling en protest¹⁸,
- andere bestanden waarin schulden van consumenten worden gecentraliseerd.

Vanaf 1 januari 2024 kunnen ze ook het Register van kredieten aan ondernemingen raadplegen. Zo zijn ze op de hoogte van wanbetalingen van kredieten aan natuurlijke personen - ondernemingen.¹⁹

5. De bewaartermijnen²⁰ voor in de Centrale opgeslagen informatie zijn opgenomen in het Wetboek van economisch recht.²¹ De essentiële elementen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens moeten in de wet zelf worden vastgelegd.²²

6. Consumenten moeten op de hoogte worden gebracht van de registratie van hun kredietovereenkomst.²³

- Voor overeenkomsten gesloten voor 1 januari 2024 die niet geregistreerd hoefden te worden, wordt een niet-nominatief bericht naar de consumenten gestuurd.
- Voor ongeoorloofde debetstanden op een betaalrekening die niet aan een kredietovereenkomst is gelinkt, heeft dit niet-nominatief bericht betrekking op alle rekeningen geopend voor 1 januari 2024.

In dit niet-nominatief bericht is de volgende informatie opgenomen:

- de naam van de Centrale, het beheer door de Nationale Bank en de contactgegevens van de functionaris voor gegevensbescherming van de Nationale Bank;
- de registratie van informatie over de kredietovereenkomst en van eventuele wanbetalingen in de Centrale;
- de bedoeling van de registratie;
- het recht op toegang tot de geregistreerde gegevens en het recht op rectificatie;
- de bewaartermijnen van de geregistreerde informatie;
- de mogelijkheid om een klacht bij de Gegevensbeschermingsautoriteit in te dienen.

Om een concreet beeld te geven van de doorgevoerde aanpassingen volgt hier een overzichtstabel.

¹⁶ Artikel VII.154 WER

¹⁷ Wordt met ingang van 1 januari 2024 in de Centrale geïntegreerd.

¹⁸ Dit is een geautomatiseerde databank. Het centraliseert de eerder vermelde berichten en maakt ze toegankelijk voor personen die bij wet zijn aangewezen. Dit bestand wordt door de Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders beheerd. ([artikelen 1389bis/1 tot 1391 van het Gerechtelijk Wetboek](#))

¹⁹ Artikel 8 van de wet van 31 juli 2023

²⁰ Artikelen 10 en 11 van de wet van 31 juli 2023

²¹ Artikel VII.154/1 en VII.154/2 WER

²² Zie advies nr. 73.707/1 van de Raad van State van 21 juni 2023.

²³ Artikel 12 van de wet van 31 juli 2023

POSITIEF LUIK

	Voor 1 januari 2024	Vanaf 1 januari 2024
Welke overeenkomsten worden geregistreerd? ²⁴	<p>Alle in België gesloten overeenkomsten voor consumentenkrediet en hypothecair krediet, behalve:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kredietovereenkomsten voor bedragen van minder dan 200 euro; • geoorloofde debetstanden terug te betalen binnen één maand; • overschrijdingen. 	<ul style="list-style-type: none"> • alle overeenkomsten voor consumentenkrediet en hypothecair krediet gesloten met een consument die zijn gewone verblijfplaats in België heeft op het moment dat de kredietovereenkomst wordt gesloten; • alle overeenkomsten voor consumentenkrediet en hypothecair krediet gesloten met een kredietverstrekker die actief is in België (eventueel vanuit het buitenland). • geoorloofde debetstanden op een rekening voor een bedrag van minder dan 1250 euro, die binnen een maand moet worden terugbetaald; <p>De volgende gevallen blijven uitgesloten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kredietovereenkomsten voor bedragen van minder dan 200 euro; • overschrijdingen.
Wanneer worden de gegevens geregistreerd? ²⁵	Kredietverstrekkers moeten ze binnen 2 werkdagen na het sluiten van de kredietovereenkomst doorgeven.	Geen verandering
Welke gegevens worden geregistreerd? ²⁶	<ul style="list-style-type: none"> • de identiteit van de consument en zijn rijksregisternummer; • zijn geboortedatum; • zijn adres; 	<p>Toevoeging van bijkomende gegevens:</p> <ul style="list-style-type: none"> • indien geen identiteit of rijksregisternummer, het identificatienummer toegekend door het land waar de consument verblijft;

²⁴ Artikel VII.2, §2 WER

²⁵ Artikel 3 van het koninklijk besluit van 23 maart 2017

²⁶ Artikel 2 van het koninklijk besluit van 23 maart 2017 tot regeling van de Centrale voor kredieten aan particulieren, gewijzigd door artikel 2 van het koninklijk besluit van 24 september 2023

	<ul style="list-style-type: none"> • de identiteit van de kredietgever, de overnemer of de kredietverzekeraar; • de referenties van en de datum waarop de overeenkomst werd gesloten; • voor hypothecaire kredieten als ze een roerende of onroerende bestemming hebben, als ze gedekt zijn door een hypothecaire zekerheid of als ze geherfinancierd worden; • voor consumentenkrediet, het totaal terug te betalen bedrag, de maandelijkse termijnen, het aantal termijnen en de datum van de eerste en de laatste termijn; • voor een kredietopening, het kredietbedrag en de eventuele datum waarop de overeenkomst afloopt; • voor een hypothecair krediet met een onroerende bestemming in de vorm van een lening op afbetaling, het kredietbedrag, het bedrag van een termijn als de termijnbedragen gelijk zijn, het bedrag van de eerste termijn als de termijnbedragen verschillend zijn, het aantal betalingstermijnen, de initiële periodiciteit van de betalingstermijnen en de datum van de eerste en laatste termijn. 	<ul style="list-style-type: none"> • indien ten minste één van de consumenten zijn gewone verblijfplaats in België heeft op het ogenblik van het sluiten van de overeenkomst; • voor consumentenkredieten, als er al dan niet sprake is van hergroepering van kredieten²⁷; • voor een kredietopeningen, de vermelding of het gaat om een geoorloofde debetstand op een rekening en of die al dan niet binnen een termijn van één maand moet worden terugbetaald; • voor een kredietfaciliteit die geen geoorloofde debetstand op een rekening is, het volledig, gedeeltelijk of helemaal niet opgenomen kredietbedrag.
<p>Hoe lang worden de gegevens bewaard?²⁸</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 3 maanden en 8 werkdagen na de einddatum van de kredietovereenkomst; • binnen 2 werkdagen na melding van de vervroegde aflossing van de kredietovereenkomst of van de beëindiging van de kredietopening. <p>Na het verstrijken van de termijnen worden de gegevens verwijderd, tenzij er sprake is van wanbetaling.</p>	<p>Geen verandering</p>

²⁷ Het gaat om een nieuw consumentenkrediet dat verschillende bestaande consumentenkredieten vervroegd aflost, waarvan er minstens één werd afgesloten bij een andere kredietgever (artikel 1 van het koninklijk besluit van 24 september 2023).

²⁸ Artikel 4 van het koninklijk besluit van 23 maart 2017

NEGATIEF LUIK

	Voor 1 januari 2024	Vanaf 1 januari 2024
Welke overeenkomsten worden geregistreerd?	<p>Alle wanbetalingen van in België gesloten consumentenkrediet- en hypotheekovereenkomsten, behalve:</p> <ul style="list-style-type: none">• wanbetalingen van kredietovereenkomsten voor bedragen van minder dan 200 euro;• wanbetalingen van betalingsfaciliteiten die binnen een maand moeten worden terugbetaald.	<ul style="list-style-type: none">• alle wanbetalingen van overeenkomsten voor consumentenkrediet en hypothecair krediet gesloten met een consument die zijn gewone verblijfplaats in België heeft op het moment dat de kredietovereenkomst wordt gesloten.• alle wanbetalingen van overeenkomsten voor consumentenkrediet en hypothecair krediet gesloten met een kredietverstrekker die actief is in België (eventueel vanuit het buitenland).• ongeoorloofde debetstanden op een betaalrekening waaraan geen kredietovereenkomst is gekoppeld.• wanbetalingen geregistreerd in het '<i>Bestand van de niet-gereguleerde registraties</i>'.• wanbetalingen van betalingsfaciliteiten op een rekening die binnen een maand moeten worden terugbetaald. <p>De volgende gevallen blijven uitgesloten: Wanbetalingen van kredietovereenkomsten voor bedragen van minder dan 200 euro.</p>
Wanneer worden de gegevens geregistreerd? ²⁹	<p>Ze worden binnen 8 werkdagen na de wanbetaling geregistreerd. Het debetbedrag wordt elke maand bijgewerkt.</p>	<p>Ze worden binnen 8 werkdagen na de wanbetaling geregistreerd. Het debetbedrag wordt binnen 8 werkdagen na het einde van de maand bijgewerkt.</p>

²⁹ Artikel 7 van het koninklijk besluit van 23 maart 2017 gewijzigd door artikel 7 van het koninklijk besluit van 24 september 2023

In welke gevallen wordt iemand geregistreerd? ³⁰	Bij een eerste registratie moet het bedrag van de wanbetaling groter zijn dan 50 euro.	Bij een eerste registratie moet het bedrag van de wanbetaling hoger zijn dan 50 euro voor kredietovereenkomsten en hoger dan 100 euro voor ongeoorloofde debetstanden.
	EN	
	<p>Bij overeenkomsten voor een verkoop op afbetaling, een financieringshuur en een lening op afbetaling:</p> <ul style="list-style-type: none"> als 3 vervallen maandelijkse termijnen op hun vervaldag niet of onvolledig werden betaald; als 1 maandelijkse termijn (onvolledig) onbetaald blijft gedurende 3 maanden; als de nog te vervallen maandelijkse termijnen onmiddellijk opeisbaar zijn geworden. 	Geen verandering
	<p>Bij kredietopeningen:</p> <ul style="list-style-type: none"> als het kapitaalbedrag en/of de totale kost is verstreken en niet of onvolledig werd terugbetaald binnen een termijn van 3 maanden; als het kapitaal volledig opeisbaar is geworden en het niet of onvolledig werd terugbetaald; als het totale terug te betalen bedrag onbetaald blijft gebeurt de registratie uiterlijk 1 maand na het verstrijken van de nulstellingstermijn. 	Geen verandering
		Bij ongeoorloofde debetstanden: als het bedrag niet wordt terugbetaald binnen een maand na de verzending van het aangetekend schrijven met de ingebrekestelling. ³¹

³⁰ Artikel 5 van het koninklijk besluit van 23 maart 2017 gewijzigd door artikel 4 van het koninklijk besluit van 24 september 2023

³¹ Artikel VII.100 WER - De consument beschikt over een termijn van maximaal 45 dagen te rekenen vanaf de dag van de ongeoorloofde debetstand om terug te betalen voor een aangetekend schrijven wordt verstuurd.

Welke gegevens worden geregistreerd?

32

- de referenties van de overeenkomst en de identiteit van de consument;
- in voorkomend geval, de identiteit van de overnemer of de kredietverzekeraar;
- in voorkomend geval, de regularisatiedatum.

Toevoeging van bijkomende informatie:

- de vermelding dat de consumenten niet in België verbleven toen de overeenkomst werd gesloten.

- bij een consumentenkrediet, een hypothecair krediet met roerende bestemming of een hypothecair krediet met onroerende bestemming: de datum van de wanbetaling en
 - a) het vervallen onbetaalde kapitaal, vermeerderd met de totale vervallen onbetaalde kredietkosten;
 - b) bij opeisbaarheid, de opeisbaarheidsdatum, het bedrag van het uitstaande saldo, vermeerderd met het bedrag van de totale vervallen onbetaalde kredietkosten.

Geen verandering

- bij een kredietopening: de dag van de wanbetaling en
 - a) het vervallen onbetaalde bedrag;
 - b) bij opeisbaarheid, de opeisbaarheidsdatum, het bedrag van het uitstaande saldo, vermeerderd met het bedrag van de totale vervallen onbetaalde kredietkosten.

Geen verandering

Bij overschrijding van het beschikbare saldo van een rekening waarvoor niet in een geoorloofde debetstand is voorzien, of bij overschrijding van de geoorloofde debetstand die binnen een maand moet worden terugbetaald:

- de opeisbaarheidsdatum;
- het overschrijdingsbedrag op het moment waarop dit opeisbaar wordt, vermeerderd met het vervallen onbetaalde bedrag van de totale kredietkosten;
- de datum waarop de opzegtermijn afloopt.

Bij overschrijding van een geoorloofde debetstand die binnen een maand moet worden terugbetaald en het kredietbedrag gelijk is aan of lager is dan 1250 euro:

- de opeisbaarheidsdatum;
- het overschrijdingsbedrag op het moment waarop dit opeisbaar wordt, vermeerderd met het vervallen onbetaalde bedrag van de totale kredietkosten.

³² Artikel 6 van het koninklijk besluit van 23 maart 2017 gewijzigd door artikel 5 van het koninklijk besluit van 24 september 2023

		<p>Bij een geoorloofde debetstand op een rekening:</p> <ul style="list-style-type: none"> • indien niet toegekend, de vermelding '<i>overschrijding</i>'; • indien toegekend, '<i>wanbetaling van de geoorloofde debetstand</i>'.
<p>Hoe lang worden de gegevens bewaard?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • bij regularisatie: 12 maanden vanaf de regularisatie; • bij niet-regularisatie: maximaal 10 jaar te rekenen vanaf de eerste registratie van een wanbetaling <p>Zodra deze termijnen zijn verstreken, worden de gegevens uit de Centrale verwijderd.</p>	<p>Bij een betalingsfaciliteit die niet aan een kredietovereenkomst is gelinkt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de gegevens van de consument en het rijksregisternummer; • de gegevens van de bankinstelling, van de overnemer of van een eventuele kredietverzekeraar; • de vermelding "<i>ongeoorloofde debetstand op een betaalrekening die niet aan een kredietovereenkomst is gelinkt</i>"; • het nummer van de ongeoorloofde debetstand; • de datum van de wanbetaling (1 maand na verzending van het aangetekend schrijven met de ingebrekestelling) en het bedrag van de ongeoorloofde debetstand op die datum; • de datum van de eventuele regularisatie. <p>Geen verandering</p>

De Centrale voor kredieten aan particulieren is een belangrijk instrument in de strijd tegen overmatige schuldenlast. De wijzigingen die eraan komen, betekenen een stap voorwaarts bij het perfectioneren van dit instrument. Door de uitbreiding van de geregistreerde gegevens kunnen kredietverstrekkers de kredietwaardigheid van consumenten grondiger onderzoeken en zich een nauwkeurig beeld vormen van hun schuldenlast.

We stellen echter vast dat:

- de afgelopen jaren zich andere financiële producten sterk hebben ontwikkeld (*'Buy Now Pay Later (BNPL)*³³, kredieten van minder dan 200 euro, geoorloofde debetstanden van minder dan 1250 euro die binnen een maand moeten worden terugbetaald enz.).
- de schuldenlast vandaag niet langer hoofdzakelijk aan kredietschulden is gelinkt: in veel schuldbemiddelingsdossiers is er geen sprake van kredietschulden, maar enkel van dagelijkse schulden (voor energie, telefoon, gezondheidszorg enz.).³⁴
- preventie-initiatieven te algemeen zijn en zich niet op een bepaald profiel toespitsen.

De Centrale kan nog verder worden gemoderniseerd door:

- haar toepassingsgebied uit te breiden tot alle financiële producten die momenteel op de kredietmarkt beschikbaar zijn;
- *'een schuldbemiddelingsbericht'* op te nemen om de beoordeling van de kredietwaardigheid van de consument te verbeteren;
- sociaaleconomische gegevens over (achterstallige) kredietnemers te verzamelen om veranderingen in hun profielen gemakkelijker te kunnen monitoren en preventiemaatregelen eventueel te kunnen bijsturen.³⁵

³³ Het gaat om een onlinebetaaloplossing waarmee een koper gratis in meerdere termijnen kan betalen via een kredietbemiddelaar.

³⁴ Tussen 2018 en 2022 steeg het aandeel CSR-dossiers waarin er geen sprake was van een (achterstallige) kredietovereenkomst van 31,6% naar 38,9%, in [Terugblik op de statistieken uit het jaarverslag 2022 van de CKP](#), Elisa Dehon (economiste bij het OKS), januari 2023

Zie Les dettes hors crédit in [Prévention et traitement du surendettement en Wallonie, Rapport d'évaluation, 2021](#), p. 27

³⁵Zie ['Consumentenkrediet in België: economische en juridische analyse'](#), E. Dehon (economiste), V. Sautier (juriste), S. Thibaut (juriste) in ['Verantwoord consumentenkrediet: doel bereikt?'](#), Colloquium 2023 van het Observatorium Krediet en Schuldenlast

Deze publicatie is het werk en de eigendom van de vzw Observatorium Krediet en Schuldenlast. Datum eerste publicatie: november 2023. Datum laatste update: november 2023.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder de voorafgaande toestemming van de uitgever.